

СТАНОВИЩЕ

от доц. дсн Антоанета Лозева Дончева, Пловдивски университет „П. Хилендарски“
за дисертационен труд ” за придобиване на научната степен „доктор на науките” в
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално
направление 3.1 . Социология, антропология и науки за културата, докторска
програма „Семиотика“ в Нов български университет

Автор: проф. д-р Кристиан Кръстинов Банков

Заглавие: **The Digital Mind: Semiotic Explorations in Digital Culture**

Проф. д-р Кристиан Банков представя в качеството на дисертационен труд книгата си „The Digital Mind: Semiotic Explorations in Digital Culture” ,Springer, 2022, ISBN 978-3-030-925543. Дисертационният труд се състои от въведение, три части, 13 глави, заключение и цитирана литература. Обемът на изследването е 375 страници (674 861 знака). Цитирана литература: 329 заглавия.

В справката за изпълнението на минималните национални изисквания са включени 7 студии и 1 статия, публикувани в списания, реферирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 1 студия и 4 статии, публикувани в списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; 7 глави от колективни монографии (в материалите по конкурса са приложени само 5 от публикациите). Преобладават публикациите в международни издания. Посочени са 7 забелязани цитирания в научни издания, реферирани или индексирани в световноизвестни бази данни. Справка в Google Scholar Citations показва, че Кристиан Банков е сред цитираните у нас и в чужбина български учени. Преподавателската, изследователската и организационната му дейност в НБУ и в чуждестранни университети, както и престижната му позиция в Международната асоциация за семиотични изследвания показват, че той е учен с международна репутация и влияние, чиито идеи достигат до разнородна академична аудитория. Представените документи и публикации недвусмислено показват задълбочения интерес и отдаденост към темата на дисертационната работа, както и високата компетентност на неговия автор. Не съм установила елементи на плагиатство в изследването. Авторефератът е направен според

изискванията на действащите нормативни актове и отразява основните резултати от изследването, като коректно, синтезирано и в пълнота излага съдържанието, темата, предмета и проблема, целите и метода, структурата и хода на изследването. Приносните моменти са прецизно формулирани и посочени и отразяват постиженията на автора. Не съм в конфликт на интереси с автора.

1. Актуалност на темата и изследователски метод

Представената в дисертационния труд на проф. д-р Кристиан Банков тема и изследователски предмет са безспорно и болезнено актуални. Формулираните цели и задачи на изследването не просто отговарят на потребността за ориентация в разкъсания социален и персонален свят на индивида в епохата на повсеместна дигитализация, но и актуализират възможни изследователски хоризонти и вектори за нови форми на равновесие в отношенията личност-общество. Значимостта на темата е извън всяка дискусия, защото навлизането във всекидневието на Web 2.0 платформите за социално взаимодействие води до съществени промени в начина на мислене и поведение на хората и налага науката да започне да дава отговори на много належащи въпроси.

Монографията е първи опит за задаване на теоретична рамка в иновативна сфера на семиотиката, като обединява изследвания на разнообразни прояви на дигиталната култура. Нейната тематика е *хетерогенна*, а в изследователския метод са съчетани *различни класически модели* на семиотичната традиция. Изследователят е отговорен към своя предмет и считам, че поетият от Кристиан Банков риск е напълно оправдан. Както подробно е описано в увода, по-голямата част от съдържанието е публикувано като статии. Трудът е и *интердисциплинарен*, доколкото в него са засегнати концепции от сходни социални и хуманитарни дисциплини, като най-значимите и оригинални приноси в това отношение са свързани с моделирането на паричния знак, оскъдността, потреблението и други централни понятия в икономиката.

2. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Тематично трудът е разделен на три части. *Част 1* е посветена на общата теоретична рамка, която идва като синтез и обобщение на изследванията, проведени през цялото десетилетие 2010-2020 г. Тя е съставена от две глави, като първата моделира комерсиалното ядро на дигиталната семиосфера, а втората е критика на текстуализма по отношение на интерактивността. В *Част 2* са обединени всички изследвания, които дават семиотична перспектива на основния механизъм, чрез който културната сфера се поглъща от комерсиалната – *икономика на изживяванията*. Такива теми са новият семиотичен статут на копирайта след разцвета на онлайн споделянето на изживявания и съдържание, промяната на езика на киното след възхода на дигиталните специални ефекти, трансформацията на футбола в силно медиатизирано изживяване с платен достъп, напълно новите формати, с които се комерсиализират любовта и секса в ерата на интернет, както и общата платформа за глобално циркулиране на икономическата стойност – дигиталните парични знаци. В *Част 3* са събрани изследванията, ориентирани към формирането и проявите на новите „дигитални“ идентичности. Такъв казус е експлоатацията от страна на новия дигитален популизъм на символите на националната идентичност, Гугъл ефектът като протеза на мисленето и паметта в новите поколения, новата емоционална граматика на емоджитата и подобни изразни средства в социалните медии, водещи до невъзможност за сериозен и задълбочен публичен дебат по каквато и да е тема, сериозното предизвикателство пред образованието, изградено върху текстуалисткото схващане за знанието и новите „хипертекстуални“ поколения и как се изгражда идентичност с новите консумативни ритуали в социалните медии.

3. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносните моменти и значими резултати са коректно изведени и формулирани. Това е първата монография, изцяло посветена на семиотика на дигиталната култура. Основният принос на дисертацията е в преосмислянето на класическите семиотични модели и превръщането им в адекватен инструмент за изследване на т. нар. дигитална култура. Най-големият принос на този труд е методологическото обновяване на семиотичните модели.

4. Критични бележки

Това, което на пръв поглед може да изглежда недостатък на представения дисертационен труд, а именно по-хлабавата връзка между отделните части, се дължи на факта, че дисертацията представлява акумулиране на статии, писани през годините. Прибързано авторът може да бъде укорен в еkleктичност и липса на експлицитен методически проект, който да дисциплинира изследването. Аз лично разглеждам този бриколажен метод като нейно предимство, защото текстът имплицитно е носител на развитието на дигиталната култура през годините, като обхваща широко поле на социалното и персонално битие на субекта. Интерпретацията и представянето на различните прояви на дигиталната култура е невъзможна без ангажиране с подобен брикольорски арсенал.

5. Заключение

Дисертационният труд “The Digital Mind: Semiotic Explorations in Digital Culture“ съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на националните изисквания. Дисертационният труд съдържа оригинални и значими научни приноси и доказва, че авторът ѝ притежава висока професионална и научна компетентност и качества на завършен изследовател. Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“ на проф. д-р Кристиан Банков в област на висше образование Социални, стопански и правни науки, професионално направление Социология, антропология и науки за културата (Семиотика).

Доц. д-р Антоанета Дончева

27. 09.2023 г., София